

ПРОТОКОЛ № 3

засідання *студентського наукового гуртка*
«Економіка та розвиток підприємництва і біржової торгівлі»
кафедри економічної теорії, підприємництва та торгівлі

5 листопада 2024 року

ПРИСУТНІ: керівник гуртка, к.е.н., с.н.с. Руда Т., члени студентського наукового гуртка

ПОРЯДОК ДЕННИЙ

1. Методологія економічних досліджень: від проблеми до наукового результату.

Доповідач: керівник студентського наукового гуртка, к.е.н., с.н.с. Руда Т., члени наукового гуртка.

СЛУХАЛИ:

1. Керівника наукового студентського гуртка, к.е.н., с.н.с. Руду Т. про методологію економічних досліджень. Доповідачка зазначила, що методологія економічних досліджень є важливою складовою розвитку економічної науки, оскільки саме вона визначає способи, принципи та послідовність вивчення економічних явищ і процесів. Економічні дослідження спрямовані на отримання нових знань про закономірності функціонування економіки, виявлення проблем та пошук ефективних шляхів їх розв'язання. Якісне дослідження потребує не лише збору інформації, а й чіткої постановки проблеми, правильного вибору методів аналізу та обґрунтованого формулювання висновків.

Початковим етапом будь-якого економічного дослідження є визначення проблеми. Наукова проблема виникає тоді, коли існує певне протиріччя між потребою в поясненні економічного явища та недостатністю наявних знань для його розуміння. Наприклад, дослідника може цікавити причина зростання безробіття, вплив інфляції на доходи населення, ефективність державної економічної політики або фактори конкурентоспроможності підприємств. Правильно сформульована проблема визначає подальший напрям дослідження та допомагає уникнути надмірного розширення його предмета.

Після визначення проблеми встановлюються об'єкт і предмет дослідження. Об'єктом є економічний процес, явище або система, що вивчається, а предметом — конкретні властивості, взаємозв'язки чи механізми в межах цього об'єкта. Наприклад, якщо об'єктом дослідження є ринок праці, предметом може бути вплив рівня освіти та професійної підготовки на зайнятість населення. Чітке розмежування об'єкта і предмета дозволяє конкретизувати дослідження та визначити його межі.

Важливим елементом є формулювання мети та завдань дослідження. Мета визначає кінцевий результат, якого прагне досягти дослідник. Завдання деталізують мету та визначають конкретні кроки для її досягнення. До таких завдань можуть належати аналіз теоретичних підходів до певної проблеми, дослідження статистичних даних, визначення основних факторів впливу, оцінювання взаємозв'язків між економічними показниками та розроблення практичних рекомендацій.

На наступному етапі здійснюється аналіз наукової літератури та вже наявних досліджень. Дослідник вивчає праці вітчизняних і зарубіжних науковців, статистичні матеріали, нормативно-правові документи та інші інформаційні джерела. Це дозволяє визначити рівень розробленості проблеми, виявити суперечності в наукових підходах і встановити питання, які залишаються недостатньо дослідженими. Важливо не просто описувати результати попередніх досліджень, а критично їх оцінювати та визначати власне місце в науковому пошуку.

Особливе значення має вибір методів дослідження. В економічній науці використовуються загальнонаукові та спеціальні методи. До загальнонаукових належать аналіз і синтез, індукція та дедукція, порівняння, узагальнення, абстрагування та системний підхід. Спеціальні економічні методи включають статистичний аналіз, економіко-математичне моделювання, прогнозування, кореляційно-регресійний аналіз, індексний метод та інші способи кількісного й якісного оцінювання економічних процесів.

Вибір методу залежить від мети та характеру дослідження. Наприклад, для визначення тенденцій зміни економічного показника доцільно використовувати статистичний аналіз, а для встановлення взаємозалежності між кількома показниками — кореляційно-регресійні методи. Економіко-математичне моделювання дає змогу досліджувати складні взаємозв'язки та прогнозувати можливі результати зміни економічної політики або поведінки суб'єктів господарювання.

Чайковський Леонід відмітив, що важливим джерелом інформації для економічних досліджень є статистичні дані. Їх отримують із офіційної статистики, фінансової звітності підприємств, міжнародних баз даних, соціологічних опитувань та інших джерел. При цьому необхідно оцінювати

достовірність, актуальність і порівнюваність даних. Неправильне використання статистичної інформації може призвести до помилкових висновків, тому процес збору та обробки даних повинен бути максимально обґрунтованим.

Також Руда Т. відмітила, що після збору інформації здійснюється її систематизація та аналіз. На цьому етапі дослідник виявляє закономірності, тенденції та взаємозв'язки між економічними показниками. Результати можуть бути представлені у вигляді таблиць, графіків, діаграм, математичних моделей або текстових пояснень. Важливо не лише отримати певні числові результати, а й пояснити їх економічний зміст та визначити причини виявлених явищ.

Наступним кроком є перевірка отриманих результатів. Науковий результат має бути обґрунтованим, логічним і таким, що може бути перевірений іншими дослідниками. У сучасних економічних дослідженнях важливими є відтворюваність розрахунків, прозорість використаних даних і методів, а також критичне ставлення до можливих обмежень дослідження. Якщо отримані результати суперечать початковій гіпотезі, це не означає, що дослідження є невдалим. Навпаки, спростування гіпотези може стати важливим науковим результатом і стимулювати подальші дослідження.

Завершальним етапом є формулювання висновків і практичних рекомендацій. Висновки повинні безпосередньо відповідати поставленій меті та завданням. Вони мають відображати основні результати проведеного аналізу та показувати, що саме нового було встановлено. Якщо дослідження має прикладний характер, його результати можуть бути використані для вдосконалення державної економічної політики, управління підприємствами, планування інвестиційної діяльності або прийняття інших економічних рішень.

Таким чином, методологія економічних досліджень являє собою послідовну систему принципів і методів, яка забезпечує перехід від постановки наукової проблеми до отримання обґрунтованого результату. Успішне дослідження передбачає чітке визначення проблеми, об'єкта, предмета, мети та завдань, критичний аналіз наукових джерел, правильний вибір методів, якісний збір і обробку даних, перевірку результатів та формулювання обґрунтованих висновків. Дотримання методологічних принципів підвищує достовірність наукових результатів і забезпечує їх практичну цінність. Саме поєднання теоретичного осмислення, кількісного аналізу та критичного мислення дає змогу економічній науці ефективно досліджувати складні процеси та пропонувати рішення актуальних економічних проблем.

УХВАЛИЛИ:

1) прийняти до відома та враховувати отриману інформацію під час написання наукових публікацій.

Керівник наукового студентського гуртка



Тетяна РУДА